

TERNATE

De Oosthuizen is nog niet uit Ternate teruggekeerd, [fol. 180] maar in de brief van eind mei 1766 werd bericht dat dit schip met de juist benoemde gouverneur Henrik Breton daar was aangekomen. Het zou al op Java's Oostkust zijn gearriveerd en het wordt spoedig met de afgetreden gouverneur Jacob van Schoonderwoerd te Batavia verwacht. Uit de brief uit Ternate van 19 mei 1766 bleek dat Compagnies troepen)

---het roofnest Tontolij den 6 augustus anno passato veroverd, circa 200, zo groote als kleine praauwen, eenige bents, de negorij, en fin alles wat twee uren in het rond gevonden wierd, aan het vuur opgeoffert hebben. Zijnde het trouwlose koningje van die plaats met zijn zoon niet alleen in arrest genomen en na Ternaten opgezonden, maar ook vijf voorname belhamels gemassacreerd en 15, zo canons als rantakken, veroverd. 'Twelk ons doet hopen dat daardoor 's Compagnies gezag om dien oort weder werkelijk zal op-luiken en alles zich in rust en vrede herstellen.

Fol. 180r-v.

MAKASSAR

(De Hoop keerde via Java's Oostkust uit Makassar terug. Vandaar zijn gewone brieven van 28 mei en 26 juni 1766 ontvangen, en geheime ook van 28 mei [fol. 181] en van 28 juni. De gewone brieven bevatten niets bijzonders, maar de geheime van 28 mei berichten dat door tussenkomst van de koning van Boni op de vorige voorwaarden de vriendschap met Buton is vernieuwd. De gezanten konden niet ingaan op de eis om als vergoeding voor het schip Rust en Werk 1000 slaven te leveren, hoewel het aantal tot 500 werd teruggebracht. Dankzij de koning van Boni beloofden ze wel schriftelijk er bij hun koning en rijksgraven op aan te dringen die lijfeigenen te leveren. Als deze dat zouden weigeren, zou wat was overeengekomen, van nul en gener waarde meer zijn. [fol. 182] In de geheime brief van 28 juni 1766 staat dat onderkoopman en sjahbandar Jan Hendrik Voll succes had met zijn tocht naar Sumbawa en op redelijke voorwaarden vrede heeft gesloten, nadat koning Muhammad Galal ad-Din Datu Taliwang na zijn dood door zijn zoon Mustapha was opgevolgd. Deze zal tegen betaling in vier termijnen voor de gemaakte onkosten 350 sterke slaven leveren, namelijk dit jaar 50 en de drie volgende jaren telkens 100. Twintig zijn er direct geleverd en de pantjalang de Bedrieger is uit Makassar gestuurd om de overige 30 op te halen. Door deze vrede en de verzoening met de overige partijen is in Sumbawa de rust teruggekeerd, maar de Baliërs, die aanspraak maken op de westzijde, kunnen die makkelijk verstoren. Ze zeggen dat de resident op Bima dat gebied aan hen had beloofd, maar Sinkelaar heeft geprobeerd hen daarvan af te brengen. [fol. 183] Ook de resident is bevolen dat te doen. De Baliërs vroegen om uitleg. De vorst van Boni gedraagt zich goed, maar toen hij het datuk-schap over Sopèng neerlegde, is daar weer een opstand uitgebroken, die makkelijk tot een oorlog kan leiden, vooral als de Wadjorezen, die daar al onrust veroorzaakten, zich er in mengen. De rest volgt in de decemberbrief.

BANDJARMASIN

Uit Bandjarmasin zijn brieven van 20 mei en 3 juli 1766 ontvangen. De tweede kwam met de Oranjeboom, waarmee is aangevoerd: 131.326¼ lb zwarte en 321½ lb witte peper, 525¼ karaat ruwe diamanten, 251⅞ reaal stofgoud, 50⅜ reaal staafgoud, 10.000 bossen bindrotting en 36 kisten opium. Die waren door een vaartuig uit Bandjarmasin in beslag genomen. [fol. 184] Deze opium was, naar werd beweerd, in een bij Straat Pulau Laut gestrande tweemastbark gevonden. Enige bemanningsleden waren dood aange-troffen. De opium is door de sultan tegen rsd 450,- de kist aan de residenten opgedron-gen. Zeer waarschijnlijk was die bark de Engelse London op weg van Madras naar Solo en Tjina die buit was gemaakt en waarvan de bemanning van 55 koppen op 17 na ver-moord was. Die hadden zich met de schuit en jol weten te redden en arriveerden vervol-gens in Rembang. Volgens de brief van 29 april 1766 van de resident daar rapporteerden